

A mai Szentgróti Madonna-szobor szembesítése leírásaival I.

A szentgróti templomot régtől ismerő, s a 2026.07.21-én feltöltött *Behangolómat* olvasó barátaim (<https://moef.hu/kutatasok/kultura-es-eszmetortenet/szentgroti-madonna-behangolo.html>) csodálkozva kérdeztek: mi van Zalaszentgróton?!

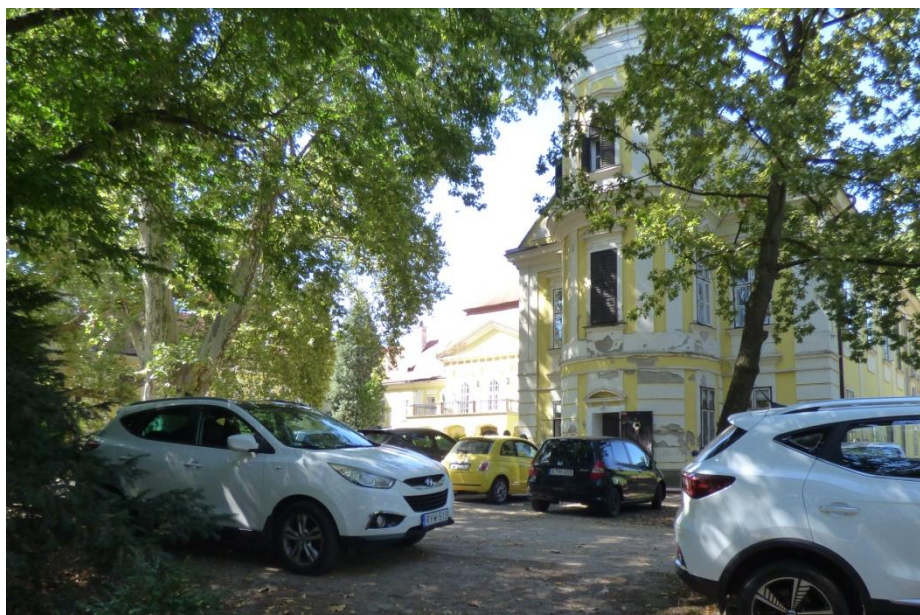
Sokkal több, mint gondolnánk – üzenem nekik. Hogy mennyivel több a *helyi, táji, ország- és Európa-történelemből*, elhallgatott *kultúra- és hittörténetünk*ből, meglátjátok, ha elkísértek ezen a rögzítős blogos kutatóúton, amelyet lényegében most kezdek közzétenni, ezzel a *fotós szembesítéssel*:

Ezt és az alább következő fényképeket 2026. augusztus 29-én, a 8-asról Zalaszentgrótra Jánosházánál letérve készítettem, miután *Szeghy Csaba* atyával összevergődtünk a templombejáratnál az építető Batthyányiak vaskosan romladozó Kis-Kastélya felől az éppen piacozó tömegén át:

A törökkori szentgróti végvárat kerítő Kis-Zala hídjánál még gyorsan átfényképeztem a Kis-Szentgróti Ferences templom és a romvár köveiből emelt, gyönyörű Új-Kastély felé, egy kérdésre megállva a fák alatt cigarettázó gyógypedagógusoknál, akik megnyugtattak: „*Még mindig mi vagyunk benne*”:

A fenti linken tárgyalt Madonnaleírást Radocsay Dénes (1918–1974), lipcsei születésű, 1941-től Budapesten működő művészettörténész alapján szemlézem. *Munkássága a 20. század legdogmatistább pozitivista¹, marxista-leninista korszakára* esik. Az 1950-60-70-es években írja műveit *a középkori Magyarország falképeiről, táblaképeiről, gótikus festményeiről, Magyarország reneszánsz művészetéről, ismeretlen faszobrainkról, főleg vallásos ábrázoló művészetünkről*. Ide tartozik a *Zalaszentgróti Madonna* is. Szemléletétől a Katolikus Lexikon se szabadulhat máig².

Radocsay Dénes elemző rendszerét a *formális-pozitivizmus* és az *elemekre különítő, leíró analízis* jellemzi. Ez felfogásában megegyezni látszik a nyugati világ széttagoló nyelvezetével és elemekre bontó, „tisztá” szemléletével, amely, ha nem is egészen korszerű, de ma is tudományosnak hat.

Szemlézzük hát a *Behangolóban* teljes terjedelmében idézett szövege ilyen természetű részleteit, hogy az olvasó a fotók alapján maga szembesíthesse azok igazságát a valósággal. Teszem ezt itt 2 ábrázolási terület: 1) a Madonna és 2) a Kisdéd egyes elemein. A 3) az öltözék, a 4. pont művészeti értékelése lesz. Az 5. pont azt foglalja össze, ami Radocsay elemzéséből szükségképpen hiányzik.

1) A Madonna:

- a) telt, asszonyos arc
- b) higgadt derű
- c) arca reálisan életteljes
- d) Mária szinte portrészzerű jegyeket visel
- e) plasztikai erői
- f) a kis Jézust tartó jobb kar ügyetlenebb merevsége
- g) a figura biztos statikája

2) A Kisdéd

- a) fitos orrú, pufók gyermek
- b) kíváncskodóan hajtja oldalt fejét
- c) a gyermek mozdulatának keresettsége
- d) életszerű vonásokkal formált kisdéd
- e) egyéni jegyekkel formált arc (nem egész világos: kié? A Kisdédé? Máriáé?)

3) Az öltözék

- a) fejéről könnyed ívvel csapódik kendője a mellére
- b) felső köpenye jobb karja alatt mély öblöt vet
- c) hasáb alakú törésekkel gyűrődik

4) Művészeti értékelés

- a) ... tanúskodik a dunántúli falfaragás hajdani értékeiről
- b) ... hihetően az egyik legjelentősebb helyi műhely emléke

5) Ami hiányzik

¹ **Pozitivizmus** az összefoglaló neve azoknak a máig uralkodó eszmarendszereknek, amelyek a felvilágosodástól mind élesebben vetik el a „metafizikát” (vallást), a tudományban pedig csak a tapasztalatilag adottat ismerik el. Lásd: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Pozitivizmus>, ami számukra súlyos valóságtorzításokra, akaratlagos világfelfogásra, társadalmi erőszakra nyújt(ott) lehetőséget.

² A civilizációs folyamat menetrendjéről: 2001/2013:114–168.: Győri-Nagy S.: Kultúrokológia. ISBN 978-963-87931-3-3./ISSN 2060-3479. MÖF-EKI Tanulmányok IV.

S innentől beszéljenek a képek. Ki-ki értékelje maga, vajon azt mondják-e a *részletfotók*, amit a *Radocsay-szöveg* akar elhíttetni velünk?

Van-e a „*telt, asszonyos arc*”-on „*higgadt derű*”? A „*fitos orrú, pufók*” Kisded Jézusnak ez-e a legmarkánsabb tulajdonsága itt, avagy a mosolynál, kíváncsiságnál többet mondanak a szemek?:

Szembenézetből már választ kaphatunk. Ám *emelt nézettel* a keresztező tekintetek is megláthatók, ahogy a szűjárdatok a pótolhatatlan, üzenethordozó anyagban:

GYNS.